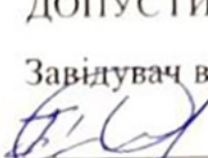

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СТРАТЕГІЧНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

 Ніна РЖЕВСЬКА

«07» / 06 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

**Тема: «КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ
НА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»**

Виконавець: здобувачка вищої освіти 4 курсу, 408 групи, Майстренко
Аліна Вікторівна

Керівник: кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри
соціології та політичних наук, професор Наталія Валеріївна Сальнікова

Нормоконтролер:

Наталія САЛЬНІКОВА

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.	9
1.1. Визначення та характеристика поняття «культурна дипломатія».....	9
1.2. Методи та інструменти впливу як складова м'якої сили.....	14
1.3. Зародження ідеї та поширення засад явища культурної дипломатії.	17
РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНЕ ЗАСТОСУВАННЯ «М'ЯКОЇ СИЛИ» ПРОВІДНИМИ КРАЇНАМИ АЗІЇ	20
2.1. Феномен «Корейської хвилі» як спосіб поширення південнокорейської культури	20
2.1.1. Корейські культурні центри	21
2.1.2. Вплив «Корейської хвилі» на міждержавні та міжнародні відносини	23
2.2. Стратегія культурної дипломатії Китаю у сучасних міжнародних відносинах	24
2.2.1. Китайські культурні центри та Інститути Конфуція як інструменти впливу закордоном	26
2.3. Відновлення іміджу Японії з використанням культурної дипломатії	29
РОЗДІЛ 3. КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ КРАЇН ЗАХОДУ ТА УКРАЇНИ	33
3.1. Культурна стратегія Європейського Союзу.....	33
3.2. Культурна дипломатія України і її інструменти впливу на міжнародні відносини.	37
3.2.1. Український інститут, його формування, функції та рекомендації від закордонних партнерів.	39
РОЗДІЛ 4. МЕТОДОЛОГІЧНО-АНАЛІТИЧНІ АНАЛІЗИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	42

4.1. SWOT-аналіз культурної дипломатії як інструменту впливу на міжнародні відносини	42
4.2. Аналіз спільних і відмінних аспектів культурної дипломатії між Європою та Азією	44
4.3. Аналіз викликів і перспектив для культурної дипломатії України ...	46
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

КД – культурна дипломатія

ЄС – Європейський Союз

ККЦ (англ. ССС) – Chinese Cultural Centers (Китайські культурні центри)

ІЦ – Інститути Конфуція

РФ – Російська Федерація

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

ККЦ (англ. КСС) – Korean Cultural Centers (Корейські Культурні Центри)

ЮНІСЕФ (UNICEF) – Дитячий фонд ООН

EUNIC – програма ЄС «Креативна Європа»

ВСТУП

У сучасному світі, де глобалізація та інтеграційні процеси набирають обертів, культурна дипломатія стає дедалі важливішим інструментом у міжнародних відносинах. Вона слугує засобом м'якої сили, сприяючи просуванню національних інтересів, формуванню позитивного іміджу держави на міжнародній арені та зміцненню міждержавного співробітництва. Культурна дипломатія охоплює широкий спектр діяльності – від культурних обмінів, виставок, фестивалів до освітніх програм і наукових проєктів, що створюють умови для діалогу між народами.

Роль культурної дипломатії у міжнародних відносинах не можна недооцінювати. Вона здатна пом'якшувати конфлікти, будувати довіру та взаєморозуміння між країнами, а також сприяти розвитку культурних та економічних зв'язків. Особливо актуальною ця тема стає в умовах зростання геополітичної напруженості, коли традиційні дипломатичні методи не завжди є ефективними.

Це дослідження має на меті проаналізувати культурну дипломатію як важливий інструмент впливу на міжнародні відносини, вивчити її ефективність у просуванні національних інтересів, а також визначити основні стратегії та практики, що сприяють успішній реалізації культурної дипломатії. Важливість цієї теми зумовлена потребою у глибшому розумінні ролі культури у сучасній дипломатії та пошуком нових підходів до зміцнення міжнародного співробітництва на основі культурних цінностей.

У ході дослідження будуть розглянуті теоретичні основи культурної дипломатії, її історичний розвиток, сучасні тенденції та виклики, а також проаналізовані успішні кейси застосування культурної дипломатії різними країнами. Результати цього дослідження можуть стати основою для формулювання рекомендацій щодо підвищення ефективності культурної дипломатії у контексті сучасних міжнародних викликів.

Актуальність дослідження вказаної теми полягає в тому, що у епоху глобалізації для просування державних інтересів переважає використання м'якої сили, основною перевагою якої є добровільне споживання контенту. Культурна дипломатія є одним з її інструментів, заохочуючи іноземців до вивчення своєї культури різними шляхами. Така стратегія не потребує застосування фізичної сили, лише поширення інформації. Результат є якіснішим та тривалішим, через укорінення у пам'яті людей та формування думки про суспільство країни.

Мета і завдання виконання кваліфікаційної роботи: дослідити роль культурної дипломатії як інструменту впливу на міжнародні відносини, проаналізувати її ефективність у просуванні національних інтересів та формуванні позитивного іміджу держави на глобальній арені, а також визначити основні стратегії та практики, що сприяють успішній реалізації культурної дипломатії.

Головними завданнями роботи є:

– Визначити концептуальні основи, характеристики та процес формування культурної дипломатії як інструменту впливу на міжнародні відносини.

– Навести приклади успішних стратегій застосування культурної дипломатії у просуванні державних інтересів, визначити їх основні особливості.

– Провести ряд концептуальних аналізів для доведення ефективності дії культурної дипломатії, порівняти між собою її використання у різних регіонах світу і зробити аналіз викликів та перспектив для України.

Об'єкт: явище культурної дипломатії як інструменту впливу на міжнародній арені.

Предмет: вплив культурної дипломатії на відносини між народами та державами, її методи та ефективність.

Методологічну основу дослідження становить комплекс методів, які використовувались під час написання даної наукової роботи, поєднуючи

загальнонаукові і спеціальні методи аналізу та синтезу, проблемні підходи та класифікацію. Було використано SWOT-аналіз для аналізу усіх сильних та слабких сторін впливу культурної дипломатії на міжнародні відносини, а також її загрози та можливості. Для виявлення відмінностей між загальноєвропейською та азійською стратегією використання м'якої сили виконувався порівняльний аналіз спільних та відмінних сторін між ними. Також окремо був зроблений аналіз викликів і перспектив культурної дипломатії України. Концептуальному викладу матеріалу формулюванню положень і висновків слугувало використання аналізу та обробки інформації.

Наукова новизна отриманих результатів. В даній роботі для доповнення вже відомих даних, дістала подальший розвиток характеристика використання м'якої сили провідними країнами Азії, а також удосконалено дані щодо культурної дипломатії України. До того ж, на основі цих даних було отримано порівняння принципів діяльності інструментів «м'якої сили» в країнах ЄС та Азії.

Практичне значення отриманих результатів. Дані, отримані з дослідження, можуть бути використані як для поглиблення знань щодо теми культурної дипломатії як інструменту впливу на міжнародні відносини, так і для формування власних висновків та аналізів на основі викладеного матеріалу.

Особистий внесок. В дослідженні теми культурної дипломатії, на основі описаних ідей інших авторів та їх концепцій, було сформовано власні висновки та думки, описані у основній частині роботи.

Апробація результатів роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи пройшли апробацію на Міжнародній конференції «Політ-2024», що проводилася в Національному Авіаційному Університеті [3] та Всеукраїнській науково-практичній конференції «Суспільно-політичні трансформації у XXI столітті: локальні, національні та глобальні контексти» [7], організованої Маріупольським державним університетом.

Структура роботи складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел. В першому розділі визначається поняття, характеристика, методи та історичний процес формування культурної дипломатії як явища в рамках «м'якої сили». В другому розділі увагу зосереджено на прикладах вдалого застосування даного інструменту провідними країнами Азії для впливу на міжнародні відносини, зазначивши їх особливості та шляхи досягання своїх цілей. Третій розділ стосується загальноєвропейської та української стратегії ведення культурної дипломатії, виступаючи противагою для азійського регіону. В четвертому, заключному, розділі виконано три типи аналізів: SWOT-аналіз культурної дипломатії як явища, аналіз спільних та відмінних сторін між європейською та азійською стратегією даного інструменту «м'якої сили» та аналіз викликів і перспектив відповідної сфери для України, для кожного з яких прикріплено висновки з рекомендаціями.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.

1.1. Визначення та характеристика поняття «культурна дипломатія»

Культурна дипломатія є видом публічної дипломатії, а також одним із інструментів «м'якої сили». «Обмін ідеями, інформацією, цінностями, переконаннями та іншими аспектами культури з метою зміцнення взаєморозуміння», – так сформував дане визначення американський політолог Мілтон Каммінг [5]. Поняття культурної дипломатії (КД) є досить складним і викликає багато дискусій. Критикується відсутність чіткої термінології, обмеженого кола акторів і неясності щодо його наслідків і впливу. КД також не може бути пов'язаною з однією конкретною науковою дисципліною, оскільки є міждисциплінарною роботою, яка базується на різних теоретичних моделях.

Основною ціллю вважається посилення впливу на характер та рівень контактів з іншими країнами. Досить часто даному способу не надається належної уваги, не зважаючи на те, що саме даний компонент часто відіграє важливу роль для зовнішньополітичних та національних інтересів держави. Це чітко виражається, насамперед, у формуванні образу держави як на міжнародній арені, так і представленні її громадянам іноземних держав. З цих причин явище також називають русійним методом процесу комунікації і поширення своїх ідей та пріоритетів.

Українська дипломатична енциклопедія має три основні визначення культурної дипломатії:

– зовнішня культурна політика, мета якої полягає в збереженні національної культури і відстоюванні національно-культурної ідентичності міжнародному співробітництві;

– врахування в дипломатичній діяльності держави культурних факторів задля досягнення міждержавного порозуміння і подолання культурних бар'єрів;

– використання різноманітних чинників, культури, мистецтва й освіти з метою захисту й просування на міжнародній арені національних інтересів [75].

Було також виявлено, що термін КД часто використовується як синонім для таких понять, як «зовнішні культурні зв'язки» або «міжнародні культурні відносини». У той час як традиційна дипломатія часто обертається навколо влади та альянсів, культурна дипломатія покладається на звернення до культури, політичних ідеалів та життя інших народів.

В цілому, використання даного явища на практиці можна вважати певного роду «торгівлею» іміджем країни – хто краще продає, той матиме більшу користь та прибуток. Фактично, це є «обгорткою» для товару, яким у наведеному прикладі є держава. За допомогою такого примітивного, але ефективного принципу, можна зрозуміти принцип функціонування і сутності культурної дипломатії.

Культурні обміни сьогодні мають важливе дипломатичне значення, особливо у високо глобалізованому та поінформованому світі. Такі обміни допомагають формувати сприятливий імідж країни та її громадян у світовому співтоваристві, що визначає сприйняття і реакцію на їх дії. Культурний обмін також може впливати на політичні, безпекові та економічні питання, забезпечуючи взаєморозуміння і підтримку з боку міжнародної спільноти. Все це свідчить про важливість культурних обмінів для підтримки дипломатичних відносин між країнами. Наприклад, ефективний культурний обмін може сприяти успіху допомоги однієї країни іншій, а також підтримувати міцні торговельні і економічні зв'язки. Загалом, сприяння взаєморозумінню через культурний обмін є ефективним засобом згладжування дипломатичних питань та сприяє співробітництву у політичній, безпековій і економічній сферах.

Рисунок 1.1. Основні принципи культурної дипломатії

Основне завдання ж полягає у зростанні дієвості зовнішньої політики країни, яка користується інструментами «м'якої сили» для задоволення своїх інтересів та потреб. Такими є демонстрація цінностей та суспільства загалом задля зміцнення свого авторитету серед інших держав. Слід зазначити, що така поведінка сприяє також формуванню багатополусної міжнародної системи, адже внаслідок ведення такої політики формується не лише позитивне представлення про народ та його культуру, але й покращується економічний клімат, який у свою чергу приваблює іноземні інвестиції, формуючи певний бренд для країни. Іншими ж сторонами можна назвати розвиток свого туристичного напрямку, що передусє зменшенню рівня упередженості зі сторони іноземців та врешті-решт, допомагає державі позиціонувати свою політику на міжнародній арені, все менше підпадаючи під вплив інших [57].

До особливостей відносяться чимало факторів, адже саме явище є процесом двостороннім. Таким чином, поширюючи культуру своєї країни за її межі, легшим є і сприйняття інших, адже допомагає зрозуміти людей, що живуть у відмінному середовищі, зі своїми звичаями. Це, на відміну від класичних політичних візитів або дипломатичних місій, ілюструє явища масовості замість представлення лише офіційних представників і статистичних даних про країну, адже саме враження залишаються у спогадах людей і формують їх думку про її населення. Таким чином, набуваються ознаки гнучкості завдяки можливості обирати шлях та стратегію в залежності від ситуації в суспільно-політичній сфері та мінливості у міжнародному середовищі.

Культурна дипломатія, як вже було зазначено, охоплює певне коло сфер, на які вона може вплинути, використовуючи для цього різні методи. Основними функціями її впливу вважаються:

- Створення позитивного іміджу країни і підвищення її престижу на міжнародній арені;
- Просування державних інтересів закордоном;
- Превентивно-регулятивна функція у роботі з міжнародними конфліктами;
- Покращення або налагодження міждержавних зв'язків.

Для характеристики діяльності «м'якої сили» в політиці, слід пригадати слова одного із колишніх канцлерів Німеччини Віллі Бранда: «Культурна дипломатія не лише допомагає формувати бренд країни. Вона є важливою складовою зовнішньої політики держави, її «третім стовпом» поряд із безпекою та економікою». Вона є дієвою і з точки зору розвіювання стереотипів.

Намагання держав зрозуміти контекст змін і скоригувати свої стратегії відповідно до ресурсів «м'якої сили», якими розпоряджаються уряди, є критично важливою частиною зовнішньополітичних інструментів, необхідних у майбутньому. Ті країни, які найбільш вправно використовують «м'яку силу»

для сприяння позитивній співпраці, матимуть більше шансів вистояти в умовах нинішньої невизначеності та геополітичної нестабільності і, зрештою, формуватимуть глобальні події.

В міжнародних відносинах сила зазвичай визначається і оцінюється термінами в рамках військової та економічної могутності. Якщо жорстка сила реалізується примусовим шляхом (застосування сили, погрози, економічні санкції тощо), то м'яка сила діє на основі привабливості та переконання для досягнення власних зовнішньополітичних цілей, одночасно намагаючись поширити свої наративи та роблячи країну привабливою для іноземців.

Ще у 2011 році колишній голова Національної Ради з питань розвідки і помічник міністра оборони США при адміністрації Білла Клінтона, Джозеф Най, висловив думку, що м'яка сила – це здатність отримувати бажаний результат більше через привабливість, ніж через примус та підкуп. У сфері міжнародних відносин такий підхід можна охарактеризувати як класичний. Нині термін «Soft Power» є одним із найбільш застосованих серед політологів і визнаний дуже перспективним напрямом для зовнішньої політики. Теорія Ная підкреслює, що могутність держави визначається за трьома основними ресурсами: військовий потенціал, економічна потужність і «м'яка сила».

Також при розробці своєї концепції Д. Най виділив три підкатегорії «м'якої сили»: культура, політичні цінності та зовнішня політика. Тим не менш, навіть в межах даних аспектів, існує ще безліч їх видів і підвидів. Так як задля можливості мати змогу зробити свій внесок у міжнародну спільноту, необхідно мати довіру людей по всьому світу, позитивний імідж країни є ключовим чинником у побудові такої довіри.

В сучасному світі проблеми взаєморозуміння між культурами стають все очевиднішими. Міжнародне співтовариство повинне сприяти мирному врегулюванню різних цивілізаційних конфліктів і робити зусилля для покращення взаєморозуміння. В даному контексті культурна дипломатія стає все важливішою для покращення державного іміджу та привертання уваги до

своєї культури. Завдання культурної дипломатії - побудова довіри та підтримка стабільної економіки та політичного впливу на міжнародній арені.

1.2. Методи та інструменти впливу як складова м'якої сили

Діяльність культурної дипломатії забезпечує підтримання міжнародного діалогу між багатьма країнами в один і той самий час, допомагає досягти взаємного розуміння, розповсюджує інформацію про культуру та звичаї народу і країни загалом, а як наслідок може сприяти економічному підйому та у певних випадках – урегулюванню конфліктів.

Такого ефекту можна досягти за умови використання таких засобів «м'якої сили»: мистецтво (образотворче мистецтво, кіно та музика), література, релігія, трансляція культурних програм, науковий та освітній обміни, культурні виставки та фестивалі, а також соціально-політичні ідеї.

Зазвичай культурні заходи із демонстрацією національних надбань країни підтримуються та відбуваються за підтримки дипломатичних представництв. Наприклад, проведення національних святкувань закордоном у вигляді фестивалів або урочистих прийомів. Навіть згадка або новина про такого типу подію ймовірно призведе до зацікавлення певної долі населення, що спонукатиме до пошуку більшої кількості інформації про країну та її життя.

До методів культурної дипломатії, які використовуються для сприяння міжнародному співробітництву, підтримки міжкультурного розуміння та сприяння національним інтересам країни, відносять чимало складових. Такими вважаються:

- Культурні обміни: виставки, фестивалі, концерти та інші події, що сприяють міжнародному обміну ідеями та досвідом.
- Мовні програми: Програми вивчення мов і організація мовних курсів.

- Культурна дипломатія в Інтернеті: соціальні медіа, веб-сайти, блоги, відео та інших цифрові канали просування культурних цінностей країни.
- Культурні стипендії та обміни: надання стипендій іноземним студентам та дослідникам, програми обміну студентами та молоддю.
- Співпраця у сфері мистецтва та культури: створення спільних проектів та подій культурними діячами різних країн.
- Діяльність дипломатичних місій та культурних центрів: дипломатичні заходи, виставки, конференції при посольствах.
- Програми культурного туризму: створення і підтримка туристичних маршрутів, музеїв, архітектурних пам'яток та інших туристичних об'єктів.
- Культурна спадщина та розвиток: архітектурні пам'ятки, музеї, традиційні ремесла та фольклор.
- Міжкультурні діалоги та конференції: міжнародні зустрічі, дискусії та конференції для сприяння взаєморозумінню.
- Культурні волонтерські програми: залучення волонтерів до культурних проектів та подій як спосіб міжнародному обміну та розвитку.

Вказані інструменти забезпечують міжнародну співпрацю, відкривають можливості обміну звичаїв, формують терпимість та сприяють розвінчуванню стереотипів. Вони можуть використовуватись як офіційною владою на офіційних порталах, так і цивільним населенням через соціальні мережі.

Також на дипломатичні відносини між країнами та їх взаємодію в сфері економіки впливає туризм, сприяючи торгівлі, інвестиціям, культурному обміну та дипломатичним зв'язкам. Він є каналом для співпраці та взаєморозуміння, стимулюючи торгівлю, інвестиції і культурний обмін. Він розширює свій вплив далеко за межі краєвидів та пам'яток культури. Таке поєднання дозволить і міжнародних відносин нагадує про важливість співпраці на добровільній основі у нашому мінливому світі, особливо на даний момент.

Подорожуючи і досліджуючи роль туризму в економічній дипломатії, можна дослідити і розкрити його потенціал для формування вдосконаленого світу, в якому житимуть майбутні покоління.

Синтез туристичної і економічної дипломатії активно стимулює зміцнення дипломатичних зв'язків між країнами через залучення взаємної ініціативи, стратегічної політики та зусиль. Роль та вплив туризму у економічному розвитку країни визнають і уряди, адже у процесі проходить культурний обмін та створюються нові робочі місця, а приймання закордонних гостей, випадає нагода продемонструвати не лише природу та культурну спадщину, але й сформувати сприятливе для взаємної співпраці і розуміння середовище.

Загалом, туристична дипломатія є підвидом культурної дипломатії, а тому також відноситься до явища «м'якої сили», просуваючи свої туристичні ресурси та збагачуючи теорію дипломатії і міжнародних відносин через просування цінності туризму. Не дивлячись на те, що вона поступово набуває все більшого значення на міжнародній арені, більшість досліджень зосереджуються на публічній дипломатії, ігноруючи офіційну туристичну дипломатію. Останніми роками функції туристичної дипломатії набули більшої різноманітності, включаючи подолання розбіжностей, стимулювання економіки, культурний обмін та формування іміджу. Даний фактор в подальшому забезпечує довгостроковий розвиток екологічних, економічних, політичних, технологічних та соціальних аспектах, які є основними чинниками, що впливають на становлення та вдосконалення туристичного сектору країни. Під цим впливом формується національний імідж країни, що є синтезом уявлень, що зберігаються у свідомості іноземних громадян. [71].

Відомою методологією вважається «М'яка сила 30», з використанням індексу, який поєднує об'єктивні дані з 6 іншими категоріями, включно із результатами міжнародних опитувань. Він має три інноваційні компоненти:

– Цифровий – розроблений разом із мережею Facebook, аналізуючи дані для створення та збору нових метрик щодо цифрової дипломатії країн;

- Міжнародні опитування у 25 країнах світу.
- Обчислення єдиного балу кожної країни для складання глобального рейтингу ресурсів «м'якої сили».

Рисунок 1.2. Територіальне зображення країн, що входять до списку опитування відповідно до методології «М'яка сила 30».

Основними критеріями рівень цифровізації, культурний показник (привабливість культурних продуктів країни), підприємництво (економічна привабливість моделі країни і привітність до бізнесу), освіта (внесок в науку та привабливість для іноземних студентів), міжнародна взаємодія (потужність дипломатичних мереж країни і її внесок у їх розвиток), уряд (сприйняття свободи, демократії, прав людини, якість політичних інститутів).

На основі даних розрахунків, щороку проводяться спеціальні звіти з відкритими даними, що включають окремі розділи по кожній з 25 країн, які відносяться до списку міжнародного опитування [33].

1.3. Зародження ідеї та поширення засад явища культурної дипломатії

Спочатку культурні обміни не мали такої поширеності як зараз, проте у ХІХ столітті явище трансформувалось у обширну стратегічно-політичну діяльність. Саме на даному етапі виокремилось значення, відоме нині під назвою «культурна дипломатія». Тоді вони були вузько обмежені комунікаціями між суверенними учасниками, але Віденський конгрес 1815 року розширив їх кількість. Це дозволило державам, що розвиваються, комунікувати, створювати та розповсюджувати свою національну ідентичність на світовій арені.

Вже 1910 року були створені перші спеціалізовані культурні агенції для координації закордонної культурної діяльності країни (Alliance Française та British Council). Їх створення мало на меті поширення мови, мистецтва, культури і освіти цих країн у світі. Але практика залишалася невизначеною в академічній науці, називаючись «культурною політикою і діяльністю за кордоном», «культурними обмінами» або «культурними відносинами», а термін «культурна дипломатія» виник лише в другій половині минулого століття і поширився під час Холодної війни, тому у 1959 році Державний департамент США офіційно визначив КД як прямий і безперервний контакт між людьми різних націй з метою створення кращого клімату міжнародної довіри та взаєморозуміння. Явище вважається «продуктом академії холодної війни» і використовувалося як стратегічний інструмент зовнішньої політики країн [18].

До 1970-х років КД отримала визнання від Рада Європи і ЮНЕСКО, але широкого розповсюдження набула лише в 1990-х роках.

Історично культурну дипломатію розглядали через призму міжнародних відносин, політичних наук і міжнародних комунікацій. Але деякі дослідники вважають, що КД повинна розглядати з точки зору творчих мистецтв, гуманітарних наук, соціальних наук, історії, філософії, культурної соціології, культурної географії, культурології та навіть образотворчого мистецтва.

Значення культурної дипломатії цілком підпадає під поняття публічної, яка була введена на початку Холодної війни для відділення від пропаганди.

Зазвичай пропаганда, спрямована на внутрішню та зовнішню аудиторію, мала негативний підтекст. Тому була проведена реформа інформаційного агентства США, як результат чого виникла публічна дипломатія. Основним аспектом публічної дипломатії, який відрізняє її від пропаганди, є вміння слухати. Вона має на меті залучити інших, враховуючи їх сприйняття країни або політики, а також інформації, щоб привернути увагу зарубіжної аудиторії. Однак, вона відрізняється від пропаганди тим, що не обмежується готовими фразами, а намагається переконати та створити взаєморозуміння.

Протягом історії взаємодія народів, обмін мовами, релігіями, ідеями, мистецтвом та суспільними структурами постійно покращували відносини між різними групами. Сьогодні культурна дипломатія вже не є периферією дисципліни міжнародних відносин, вона є динамічною та інноваційною академічною галуззю досліджень і успішно зарекомендувала себе як окрема теорія і практика. Розширення свого впливу за використанням інструментів м'якої сили служить каталізатором досягання своїх цілей через привабливості своєї культури, а не фізичну силу чи економічну могутність.

Підсумовуючи, можна зазначити, що держави посилюють свій вплив на міжнародній арені, створюючи платформи для діалогу та співпраці з іншими країнами, що в подальшому зазвичай призводить до підвищення рівня довіри та співробітництва між країнами, сприяє поглибленню взаєморозуміння та взаємовідносин між країнами (особливо в епоху глобалізації), а також часто допомагає знизити рівень конфліктності між ними [72].

РОЗДІЛ 2

ЕФЕКТИВНЕ ЗАСТОСУВАННЯ «М'ЯКОЇ СИЛИ» ПРОВІДНИМИ КРАЇНАМИ АЗІЇ

2.1. Феномен «Корейської хвилі» як спосіб поширення південнокорейської культури

Культурна дипломатія Південної Кореї є важливим інструментом для просування національних інтересів та зміцнення міжнародних зв'язків. Завдяки комплексним зусиллям у різних сферах країні вдалося створити потужний культурний бренд, що посприяло формуванню позитивному іміджу на світовій арені. На даний момент, феномен «Корейської хвилі» («Халлю») є унікальним культурним явищем на глобальному рівні. З кінця 1990-х років держава активно просуває свою культуру різноманітними медіа-каналами (музику, кіно, телесеріали, мода та кухня), що привело до значного зростання світового інтересу до корейської культури.

Використання урядом культурної дипломатії для глобального просування своїх інтересів отримало величезний успіх через правильно вибудовану стратегію, яка за лічені роки дозволила країні покращити свій імідж і залучити до своїх звичаїв іноземців [36]. Таким чином, можна виділити ряд течій, які вплинули на поширення культури Південної Кореї у світі:

- Виникнення та вплив жанру корейської поп-музики: виконавці здобули величезну популярність в Південній Кореї і закордоном;
- Роль кіно та телесеріалів: південнокорейські телевізійні продукти представлені на багатьох ринках світу та були визнані міжнародними нагородами по типу американської премії «Оскар»;
- Вплив на моду та красу: корейські бренди здобули популярність завдяки інноваційним продуктам та ефективним маркетинговим стратегіям;
- Кухня та кулінарні традиції;

– Соціальні медіа та цифрова культура: платформи YouTube, Instagram та TikTok дозволяють корейським артистам і брендам безпосередньо взаємодіяти з глобальною аудиторією.

Південна Корея постійно інвестує у розвиток своїх творчих індустрій, які відіграють важливу роль у вітчизняній культурній дипломатії, підтримуючи всі вказані сфери всередині країни і за її межами. Проте найголовнішим фактором на державному рівні є ефект успіху використання культурної дипломатії: корейські виробники вважаються одними із найкращих за якістю та брендингом через правильно сформований імідж для кінцевих споживачів своєї продукції. Таким чином, в кожній країні світу представлені економічні та промислові гіганти як Samsung, SK Hynix, Hyundai, KIA, LG тощо [16].

Держава активно співпрацює з ЮНЕСКО, включаючи центри міжнародного співробітництва в Центральній-Азійському регіоні, такі як APCEIU і ICHCAP. Країна також бере участь у Фонді «Азія-Європа» (ASEF), проводячи конференції та семінари з питань культури і міжкультурного діалогу та демонструючи свою роль в підтримці та розвитку культури, сприяючи обміну інформацією та зміцненню зв'язків в цій сфері [12].

2.1.1. Корейські культурні центри

Південна Корея активно розвиває мережу культурних інститутів та програм, спрямованих на просування своєї культури за кордоном. Одним з найвідоміших є Корейський культурний центр (Korean Cultural Center), який має свої філії у багатьох країнах світу.

– Корейські культурні центри: організовують різноманітні заходи, такі як виставки, кінопокази, концерти, кулінарні майстер-класи та мовні курси, що сприяє кращому розумінню корейської культури.

– Інститут короля Седжона: підтримують вивчення корейської мови за кордоном через мовні курси та культурні програми.

Таким чином залучається сфера культурного співробітництва і міжнародного партнерства, адже Південна Корея укладає партнерські угоди з іншими країнами для просування своєї культури та зміцнення міжнародних зв'язків, активно долучається до програм культурного обміну, запрошуючи іноземних культурних діячів для участі у спільних проектах, а також організовує міжнародні фестивалі (Busan International Film Festival та Seoul Music Awards), що сприяє взаємному культурному збагаченню[25].

До того ж, в країні існує чимало організацій і механізмів, які займаються культурною дипломатією та міжнародним обміном, але через роздробленість і конкуренцію центрального уряду відсутні узгоджені стратегічні цілі. Дослідження рекомендують нову політику розвитку культурного обміну. При цьому міністерство культури, спорту і туризму відіграє важливу роль у процесі, підтримуючи 25 корейських культурних центрів та понад 90 центрів вивчення корейської мови. Міністерство закордонних справ же займається публічною та дипломатією через Корейський фонд, який є головним інструментом академічного, культурного та інтелектуального обміну.

Нещодавно був підписаний Протокол про культурне співробітництво з ЄС, який може посприяти спільним проектам, зміцнивши культурний обмін та діалог. До цього моменту Представництво Європейського Союзу не мало вплив на культурну сферу країни, не зважаючи на активну участь їх інститутів. Зараз налічується понад 40 корейських культурних центрів, у тому числі сім в ЄС: Париж (найстаріший, з найбільшим бюджетом і вважається найважливішим), Берлін, Брюссель, Будапешт, Лондон [60], Мадрид і Варшава.

Міністерство культури підтримує збільшення культурних обмінів, туризму, діалогу та розвитку довіри з іноземною громадськістю. Значна увага приділяється підтримці розмаїття, міжнародним контактам та розвитку громадянського суспільства. Через активне просування своєї культури, Південна Корея зуміла створити потужний культурний бренд, що сприяє її позитивному іміджу на світовій арені та підвищує її м'яку силу. Це явище

підкреслює важливість культурної дипломатії у сучасному світі та її потенціал для зміцнення міжнародного співробітництва [14].

2.1.2. Вплив «Корейської хвилі» на міждержавні та міжнародні відносини

Цікавим фактором культурної дипломатії Південної Кореї є участь своїх поп-гуртів у різного рівня політичних та міждержавних подіях. Найяскравішим прикладом визнання та впливу південнокорейської культурної стратегії є залучення всесвітньо популярного гурту BTS до співпраці з ЮНІСЕФ та запрошення на виступи на Генеральній асамблеї ООН. Зокрема, про них ще з 2017 року писали у авторитетному американському виданні Time, назвавши групу однією з 25 найвпливовіших постатей в Інтернеті, а корейський Forbes вніс їх у список найвпливовіших людей країни. Ці дії свідчать про роль к-попу в політичному та гуманітарному просторі, а також про прагнення Південної Кореї покращити свій імідж і продемонструвати свою турботу про права людини. Крім того, інші гурти, такі як Red Velvet та Пек Чжи Юн, виступали на політичних зустрічах, зокрема в Пхеньяні, на саміті між Південною та Північною Кореєю [15].

Під час святкування 140-річчя дипломатичних відносин з Південною Кореєю, король Чарльз III запросив на урочистості президента Юн Сок Їоля та першу леді Кім Кон Хі. У своїй промові в Букінгемському палаці він відзначив культуру Південної Кореї, відзначивши їх публічну дипломатію та внесок країни у захист демократії, прав людини і свободи. Так як к-поп зіграв важливу роль у формуванні і просуванні національного бренду, король Чарльз нагородив групу Blackpink почесним членом Ордена Британської імперії [17].

К-поп став інструментом публічної дипломатії Кореї, допомагаючи популяризувати країну та її туризм в світі. Артисти виконують роль посольства Кореї і глобальних послів доброї волі. «К-роп» також впливає на економіку країни, допомагаючи розвивати туризм та експортні сектори [18]. Президент

Юн Сук Йол також провів переговори з прем'єр-міністром Великої Британії та уклали оборонну угоду щодо спільної роботи військово-морських сил двох країн. Країни також розпочали переговори щодо оновленої угоди про вільну торгівлю. Велика Британія після Brexit уклала торговельні угоди лише з Австралією та Новою Зеландією [12].

Очікується, що домовленості, досягнуті під час зустрічей Юн Сук Йол з Ріші Сунаком щодо торгівлі, технологій та оборони, сприятимуть подальшому зміцненню стратегічних зв'язків. Це відображає кроки Південної Кореї до того, щоб стати більш ефективним гравцем на міжнародній арені не лише в культурній, але й в економічній та оборонній сферах.

На завершення, візит президента Південної Кореї Юна до Великої Британії зміцнив публічну дипломатію Кореї, починаючи від культурної взаємодії і закінчуючи стратегічною співпрацею. Це важливий приклад використання культури як потужного дипломатичного інструменту [18].

2.2. Стратегія культурної дипломатії Китаю у сучасних міжнародних відносинах

Китайська Народна Республіка представила свій проект культурної дипломатії, повною назвою якого є «Один пояс, один шлях, один спадок». Він спрямований на трансформацію політичного і економічного ландшафту Євразії і Африки через розвиток партнерства у сфері інфраструктури.

Шовк, порцеляна та інші матеріальні пам'ятки минулого, відіграють важливу роль у формуванні торгівлі, інфраструктури та безпеки в найближчі роки [19]. Дипломатія спадщини є необхідною для вироблення ефективних стратегій співпраці і підтримки міжнародних відносин, адже Китай може здобути ширшу підтримку та розуміння своїх партнерів на шляху до зміцнення транснаціональних зв'язків [20].

«Один пояс, один шлях» є чи не найважливішою і наймасштабнішою ініціативою Китаю, яка має п'ять основних цілей: координація політики,

зв'язок між об'єктами, безперешкодна торгівля, фінансова інтеграція та зв'язки між людьми [21]. Однак, остання привертає менше уваги через відсутність видовищних проєктів. Президент КНР Сі Цзіньпін наголосив, що ініціатива сприятиме обміну і побудові «мостів» між народами, стимулюванню людського розвитку і забезпеченню миру у світі. Вона має значний потенціал у підвищенні економічного розвитку, політичної стабільності та співробітництві між країнами, сприяючи вдосконаленню ідеї спільної просвіти та культурного обміну.

Цілями китайської політики «Один пояс, один шлях», є:

- Фінансова інтеграція;
- Координація політики;
- Зв'язок між об'єктами;
- Відносини між людьми;
- Безперешкодна торгівля.

Останніми роками увагу експертів все більше привертає роль історії у веденні міжнародних справ Китаю. Китайський уряд активно інвестує у збереження культурної своєї спадщини, створюючи музеї, виставки та фестивалі. Значну увагу приділяють міським, монументальним та археологічним цінностям, визнаних ЮНЕСКО і включених до Списку всесвітньої спадщини. Шовковий шлях має потенціал збільшити престиж Китаю на міжнародній арені і позиціонувати його на рівні з Італією [22].

Девід Шамбо, міжнародно визнаний авторитет з питань розвитку сучасного Китаю та міжнародних відносин в Азії і професор азійських студій, вказав на важливість ролі культури в стратегії впливу Китаю на міжнародній арені. Він вважає, що дана стратегія може зміцнити зв'язки між країнами, що де на даний момент існує скептицизм відносно піднесення Китаю. Такі держави як Туреччина, Іран та арабські держави Перської затоки, розглядають «Один пояс, один шлях» як можливість підтримки своєї культури та створення політичної та економічної лояльності в нерівних і конкуруючих державах.

Відродження ідеї шовкових шляхів надає стимул транснаціональним торговельним відносинам, проте цей контекст можна також використовувати в дипломатичних цілях. Враховуючи кількість «коридорів» Шовкового шляху, що поєднують понад 500 об'єктів у межах регіону, Шовковий шлях може стати найамбітнішою та наймасштабнішою в історії програмою міжнародного співробітництва відносно збереження спадщини [23].

Загалом, Шлях слугує мостом для транскордонних культурних обмінів, що відповідають зовнішньополітичним та торговельним амбіціям урядів. Проводячи паралелі між Старим Шовковим шляхом з сучасними транспортними ініціативами, можна побачити вплив культури на міжнародну дипломатію, яка допомагає розвивати мережу дипломатичних зв'язків. Що важливіше, це сприяє розвитку неформальних зв'язків між людьми, що становлять основу туризму Шовкового шляху. «Один пояс, один шлях» створює могутню базу для культурного зв'язку через спадщину, підвищуючи регіональний вплив і лояльність, що дає можливість країнам та містам адаптуватися до геополітичних змін та використовувати минуле для створення конкурентних переваг у китайсько-орієнтованій економіці.

2.2.1. Китайські культурні центри та Інститути Конфуція як інструменти впливу закордоном

Китайські культурні центри (ККЦ) – це організації, створені міністерством культури і туризму Китаю за його межами. Наразі існує понад 40 з них у різних країнах світу з планом розширення їх кількості до 55 до 2025 року. На відміну від Інститутів Конфуція (ІК), ККЦ не викликали значних суперечок. Їх основна місія - поширення китайської культури закордоном.

Загалом, метою діяльності таких центрів є зміцнення культурного обміну та співробітництва між Китаєм і світом, посилення взаєморозуміння та формування позитивного іміджу країни. Урядовці вважають ці центри важливою частиною зміцнення міжнародної комунікації і просування

китайської культури у світі, тому під час дипломатичних візитів закордон, китайська делегація зазвичай відвідує і свої культурні центри [24].

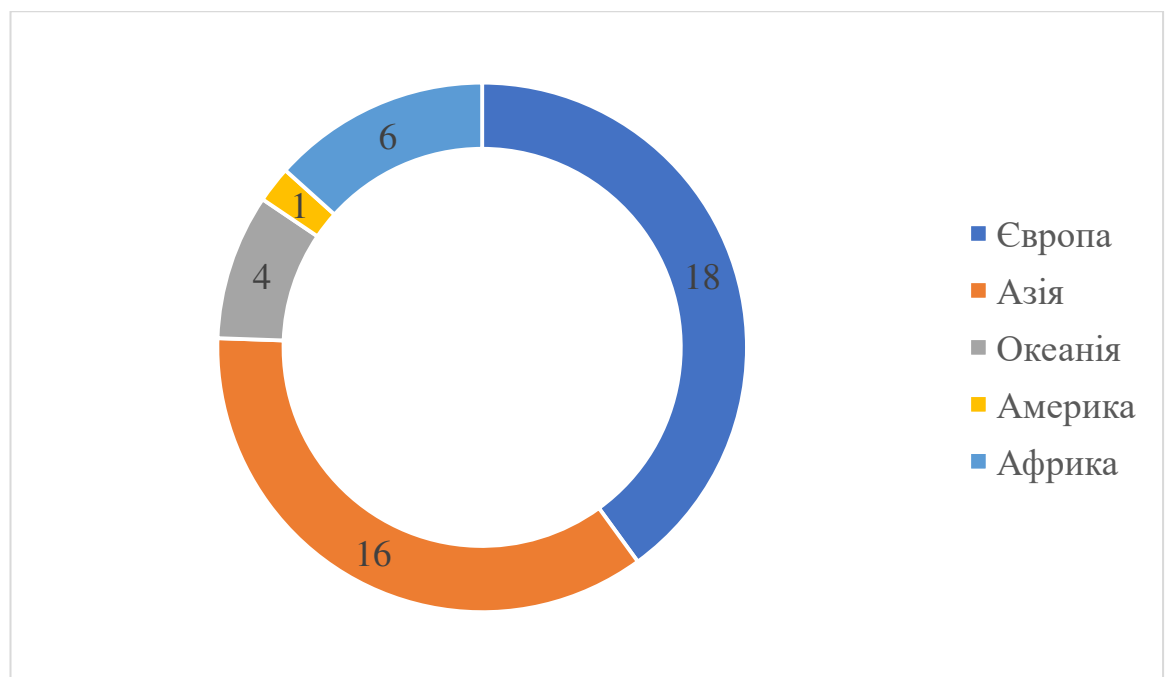
Щодо інститутів Конфуція, то вони стали об'єктом критики за сприяння пропаганді та втручанню у свободу слова. Дехто вважає, що культурна дипломатія, підкріплена державним контролем, може бути сприйнята як форма пропаганди. США, Канада та Велика Британія, закрили китайські ІК через зв'язок з китайським урядом та загрозу для національної безпеки. Звісно, інші іноземні організації по типу Інституту Сервантеса, Альянсу Франсез та Японського фонду, також мають зв'язки з урядом, але у випадку КНР може бути сприйнята як пропагандистська [25].

Відмінності між Китайськими культурними центрами (ККЦ) та Інститутами Конфуція (ІЦ)	
ККЦ	ІЦ
Створення культурних центрів базується на взаємній згоді між Китаєм і приймаючою країною на рівні національного уряду. При цьому зазвичай створюється лише один центр.	Створюються на базі окремих університетів і їх кількість є необмеженою
Є окремими організаціями, які незалежні від партнерів у приймаючій країні (по типу європейських культурних інститутів).	Зазвичай створюються як спільні підприємства з міжнародними партнерами на базі іноземних університетів.
Ведення культурної дипломатії, контрольованої урядом.	Сприяють пропаганді та втручанню у свободу слова.
Зосереджуються на китайському мистецтві.	Зосереджуються на вивченні китайської мови.

Пропонують презентаційні та культурні заходи.	та	Більш академічно орієнтовані.
---	----	-------------------------------

Таблиця 2.2.1. Характеристика відмінних сторін у діяльності Китайських культурних центрів у порівнянні з Інститутами Конфуція.

Загалом, ККЦ присутні на 5 континентах. Проте, в США, де культурна дипломатія Китаю викликає найбільше суперечок, немає жодного. Про це свідчить дослідження Джефрі Гіла [26], де зазначено, що США мають найбільшу кількість закритих ІК, заклавши 89 зі 122. В Європі [27] ККЦ розташовані в таких містах: Афіни, Белград, Берлін, Берн, Брюссель, Бухарест, Будапешт, Копенгаген, Гаага, Люксембург, Мадрид, Мальта, Мінськ, Москва, Париж, Рига, Софія та Стокгольм. В Азії це Оман, Бангкок, Куала Лумпур, Кувейт, Лаос, Пакистан, Пномпень, Сеул, Сінгапур, Шрі-Ланка, Тель Авів, Токіо, Янгон та Улан-Батор. В Африці вони представлені у Беніні, Каїрі, Рабаті, Нігерії, Танзанії та на Маврикії. В Океанії – Окленд, Фіджі, Веллінгтон та Сідней. В Америці знаходиться всього один ККЦ, що знаходиться в Мехіко.

Діаграма 2.2.2. Наочне відображення кількості китайських культурних центрів на різних континентах.

Очевидно, що уряд КНР зосередився на діяльності центрів в Європі та Азії, обравши їх для посилення своєї присутності. Політика США ж пояснюється реакцією на спроби Пекіну посилити вплив в Америці. Таким чином стикаються інтереси сталої країни-гегемону (США) та країни-претендента на дану позицію (Китай). Сторони розуміють ідеологічні ризики і намагаються мінімізувати будь-який вплив [28].

Ефективність ККЦ залежить від впливу на іноземну громадськість, тому відсутність критики за кордоном є цінною для публічної дипломатії. Американський політолог Мілтон Каммінгс [29] закликає до обміну ідеями, інформацією, мистецтвом та іншими аспектами культури між країнами з метою сприяння взаєморозумінню, адже ці аспекти необхідні для порозуміння та міжкультурного діалогу [30].

2.3. Відновлення іміджу Японії з використанням культурної дипломатії

Японія використовувала досліджуваний інструмент «м'якої сили» для підтримки свого іміджу після Другої світової війни. Такі атрибути, як архітектура, природа, чайні церемонії та квіткові композиції, демонстрували мирну та спокійну сторону Японії, тому культурна дипломатія успішно сприяла покращенню міжнародного сприйняття країни [31].

Японські анімаційні фільми та телешоу стали важливим елементом культури Японії, привернувши увагу міжнародної аудиторії. У 1990-х роках анімаційні компанії Японії об'єдналися з американськими задля представлення анімаційних телевізійних шоу, що стали популярними серед молоді, сприяючи підвищенню інтересу культури країни. Шоу та фільми отримували міжнародні нагороди, включаючи премію «Оскар», тому уряд визнав важливість публічної дипломатії через розважальну індустрію, що також сприяло розвитку туризму. Тим не менш, японський уряд майже не втручається в сферу медіа, на відміну від Південної Кореї чи Китаю [32].

Рада просування культурної дипломатії Японії вважає культурний обмін та міжнародне співробітництво у сфері культури важливими для розширення та поглиблення дипломатичних зусиль країни. Всього пропонується три основні принципи культурної дипломатії: «передача», «прийняття» та «співіснування». Їх звіт включає плани дій для реалізації цих принципів та висвітлює виклики та стратегії для просування культурної дипломатії, у тому числі питання, пов'язані з організаційною структурою та пріоритетними сферами [33].

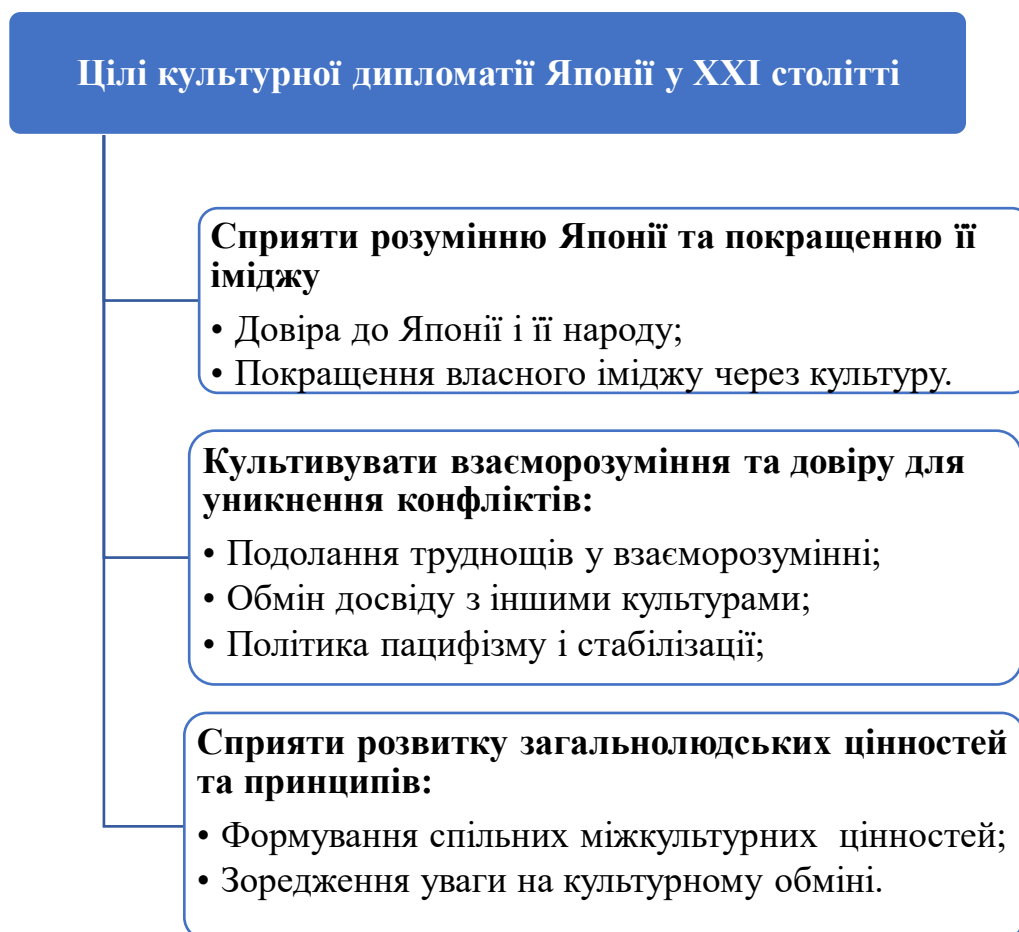

Рисунок 2.3.1. Зовнішньополітичні цілі зовнішньої культурної політики Японії.

Досвід у медіації конфліктів надає Японії сукупність ініціатив, що допомагає у розмежуванні інтересів сторін, запобігаючи зіткненню між ними.

Тому Японія може грати активну роль у розвитку стабільних та мирних відносин, чого і очікує міжнародна спільнота. В епоху глобалізації важливішим стає формування спільних цінностей і захист культурного розмаїття, створюючи спільні цінності та встановлюючи стійкі відносини, тому культурний обмін знаходиться на рівні з національною безпекою та економічним співробітництвом, адже коректне сприйняття Японії та її громадян через культурну призму є важливим фактором безпеки.

Громадське розуміння є важливим фактором прийнятті політичних рішень, адже навіть під час посилення антияпонських настроїв, стабільні відносини зберігаються при розумінні країни. Такі обміни розширюють «дипломатичний простір», долучаючи іноземних громадян, мас-медіа, громадські та наукові організації. Інтерес до японської культури використовується для побудови сприятливого міжнародного середовища, а Японія у свою чергу перетворює цільовий інтерес у глибше розуміння.

Основні принципи культурної дипломатії країни, передача, прийняття та співіснування, формують багатий і цінний обмін. Японія розробила дану стратегію, використовуючи свої сильні сторони та особливості. Реалізація цих завдань – складний процес, що вимагає зусиль і стратегічного бачення, але водночас є першим кроком у досягненні миру та розвитку людства.

Три основні принципи, «три кити», які слугуватимуть керівними у діяльності культурної дипломатії та її конкретними завданнями:

- Співіснування: роль «мосту між різними культурами та цінностями»;
- Прийняття: «Творче прийняття», розвиток для творення культури;
- Трансмсія: презентація «переваг 21-го століття» через культурну трансляцію.

Японія повинна стати «країною творчого прийняття», де обмін з різними культурами сприятиме зміні суспільства та його відродженню. Для цього Японія має приймати принципи міжкультурного обміну в різних сферах. На

даний момент країна прагне стати «мостом між культурами та цінностями» та передати усьому світу поважний дух співіснування та поваги до інших [34].

Актуальними пріоритетними напрямками для Японії і її культурного впливу є такі регіони:

– Східна Азія. Регіон має проблеми історичного контексту. Через культурні обміни і діалоги країна прагне поглибити взаєморозуміння та довіру, паралельно сприяючи інтересу до японської культури серед молоді.

– Близький Схід та ісламський регіон. Виходячи з результатів низки японсько-арабських форумів, було відзначено їх плідність у сфері культурного обміну.

Охорона культурного розмаїття є пріоритетом ООН та ЮНЕСКО, тому повага до культури кожної країни та її розмаїття стала основною у сучасному світі, а запит на співіснування культур і обмін цінностями є необхідною складовою. Незважаючи на політичні розбіжності та конфлікти в сучасному світі, Японія робить свій внесок, забезпечуючи належне для діалогу та взаємодії середовище і створюючи простір для співіснування. Це є одним зі стовпів внеску Японії у сучасному світі [35].

РОЗДІЛ 3

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ КРАЇН ЗАХОДУ ТА УКРАЇНИ

3.1. Культурна стратегія Європейського Союзу

Європа є місцем утворення і поширення культурної дипломатії як явища, тому вона і є такою глибокою і багатогранною. Через культурні ініціативи європейські країни проєктують свої цінності, традиції та ідеали на міжнародну аудиторію, посилюючи свій вплив та привабливість і проявляючи прагнення до збереження і популяризації культурної спадщини.

У будь-який час уряди держав намагаються залучити найновіші технології для якомога ширшого охоплення своєї аудиторії, адже від цього залежить імідж країни і її економічна складова. З кожним роком даний фактор відіграє все важливішу роль через трансформації у структурі економіки та суспільства – глобалізація робить світ взаємопов'язаним і правильне використання такого розвитку подій може неабияк покращити становище держав на світовій арені.

Формування внутрішніх відносин із залученням КД на континенті відбувається на засадах сприяння взаєморозумінню і єдності між європейцями, культурних обмінів і спільних мистецьких проєктів. Демонстрація розмаїття культур допомагає зміцнити зв'язки між країнами, налагоджуючи відносини і співпрацю між європейськими країнами та їхніми міжнародними партнерами.

З даного фактору випливає прагнення до вирішення конфліктів дипломатичним шляхом і миротворча діяльність, адже «м'яка сила» відіграє життєво важливу роль у вирішенні конфліктів та миротворчих зусиллях в Європі. Сприяючи діалогу, просуваючи примирення та вшановуючи спільну культурну спадщину, вона сприяє розбудові довіри та мирному співіснуванню між країнами з історично напруженими відносинами.

Відповідно до Договору про функціонування ЄС та Конвенції ЮНЕСКО. З 2007 року, Європейський Союз прагне просувати європейську культуру у

своїй зовнішній політиці. У рамках цього було проведено масштабний процес картографування та консультацій у 54 країнах для розробки стратегії культурних відносин та проведено консультації з ключовими зацікавленими сторонами щодо доданої вартості, цілей та принципів стратегії [36].

Головними цілями стратегії є:

- Розкриття потенціалу культури та креативності для сталого соціально-економічного розвитку;
- Сприяння миру та боротьба з радикалізацією через міжкультурний діалог;
- Посилення співпраці щодо культурної спадщини.

Рисунок 3.1.1. Зацікавлені у стратегії ЄС сторони.

Країни-члени ЄС прийняли рішення про стратегічний підхід до культури у зовнішніх справах ЄС, визнавши культурну дипломатію новою сферою взаємодії, тому Європейський Парламент ухвалив резолюцію та підготовчу програму щодо культурних аспектів зовнішньої діяльності ЄС. Цьому

посприяло і громадське суспільство, зокрема ініціатива «Більше Європи». Поточний робочий план ставить міжнародні культурні відносини серед своїх пріоритетів на наступні роки. Це свідчить про зріст уваги та визнання культури як важливого елементу зовнішньої політики ЄС [37].

ЄС активно сприяє культурному співробітництву та політичному діалогу з країнами за його межами шляхом регіональних груп і міжнародних організацій. Країни, що мають статус кандидата або потенційного кандидата на вступ до ЄС, отримують підтримку через програми ЄС, такі як «Креативна Європа» та Інструмент допомоги країнам-кандидатам на вступ до ЄС (ІРА). Зокрема, існує спеціальний конкурс проектів культурного співробітництва з країнами Західних Балкан, а також спільна боротьба з незаконним обігом культурних цінностей на цих територіях [38].

Південне та Східне партнерство є ще одним шляхом сприяння культурному розвитку і співпраці, де відбувається фінансування програм і проектів, спрямованих на зміцнення зв'язків між культурою, економічним зростанням та міжкультурним діалогом. Країни розвинутого світу також отримують підтримку для розвитку культури через Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року. У рамках багаторічної фінансової програми на 2014-2020 роки ЄС інвестував значну суму коштів у програми розвитку культурного партнерства. Це демонструє, що культура вважається важливим фактором для досягнення різних золотих стандартів розвитку, таких як соціальна інтеграція, економічне зростання і зміцнення прав людини.

Європейський Союз має кілька стратегічних партнерів за межами регіону. До них відносяться Бразилія, Канада, Китай, Індія, Мексика, Японія, Республіка Корея, Росія, США, Південна Африка та Японія. Найважливішими на даний момент вважаються Південна Корея та Китай.

Угода про вільну торгівлю з Південною Кореєю включає протокол про культурне співробітництво, сприяючи обміну культурними заходами, товарами та послугами і Комітет з культурного співробітництва для контролю його виконання. А співпраця з Китаєм відбувається переважно через міжнародний

діалог вищого рівня, що включає співпрацю між європейськими культурними столицями і містами Східної Азії [39].

В міжнародних культурних відносинах ЄС партнерство між Європейською Комісією та EUNIC є ключовим. EUNIC співпрацює з представництвами ЄС, реалізуючи спільні проекти по всьому світу, а Культурна платформа зв'язків (CRP) фінансується ЄС і забезпечує консультації з питань культурної політики, відновлення зв'язку та навчання.

Продовжується активна співпраця з іншими міжнародними організаціями, такими як Рада Європи та ЮНЕСКО. Їх спільні проекти в Іраку та Тунісі спрямовані на сприяння соціальній згуртованості та реконструкції історичних міських ландшафтів. Програма Tfanen - Tunisie Créative підтримує розвиток культури в Тунісі та зміцнення місцевих культурних діячів, пропагує різноманітність, доступ до культурних цінностей та творчості серед молоді, а також сприяє громадянському суспільству та професіоналізації культурного сектору.

В рамках підготовки до «Європейських просторів культури», EUNIC впроваджує проекти співпраці між європейськими та місцевими акторами в третіх країнах, такі як The Grid у США та Urban Cult Lab'Africa в Західній Африці. Платформа надає консультації щодо зовнішньої культурної політики та розробки навчальних програм. Створена у 2020 році, вона сприяє співпраці між різними організаціями. Інша програма, Young Talent Architecture Awards, визнає таланти молодих архітекторів, урбаністів та ландшафтних архітекторів. А вже відома програма «Креативна Європа» відкриється для співпраці з третіми країнами у 2021-2027 роках.

Програма культурної дипломатії ЄС має стратегічну основу та рамки, спрямовані на підтримку культури як рушія сталого соціального та економічного розвитку, просування культури та міжкультурного діалогу для мирних міжнародних відносин, а також посилення співпраці у сфері культурної спадщини. Пілотні проекти та ініціатива «Простори європейської

культури» вже дали суттєві результати. Культурне розмаїття під прапором ЄС та інструментом зміцнення культурних зв'язків за його межами [40].

Представництва ЄС є важливими партнерами у співпраці з культурними стейкхолдерами в країнах, де вони розташовані. Майбутній Інструмент співіснування, розвитку та міжнародного співробітництва (NDICI) буде основним фінансовим інструментом ЄС, який підтримуватиме культурний та креативний сектори.

Країни-члени Європейського Союзу також мають власні культурні центри та ініціативи, що функціонують незалежно або у частковій взаємодії з ЄС. Наприклад, функцію репрезентації Німеччини та її культури закордоном виконує Гете-Інститут (Goethe-Institut), Великої Британії – Британська рада (British Council), Франції – Французький інститут (Institut français), Італії – італійські культурні інститути (Istituti Italiani di Cultura), Іспанії – Інститут Сервантеса (Instituto Cervantes). Ці центри організовують культурні заходи, освітні програми, виставки та мовні курси, сприяючи культурному обміну та взаєморозумінню між країнами. Отже, культурна дипломатія є необхідною складовою європейської політики в рамках співіснування на континенті [41] і за його межами, а також змоги до популяризації своєї історії і мистецтва, при цьому покращуючи свій імідж на міжнародній арені.

3.2. Культурна дипломатія України і її інструменти впливу на міжнародні відносини.

Культурна дипломатія України є важливим інструментом для зміцнення її міжнародного іміджу, підтримки національних інтересів та сприяння культурному обміну. За останні роки Україна активно розвиває культурну дипломатію з метою популяризації своєї культури, мистецтва та історії на міжнародній арені [42].

Основні напрямки культурної дипломатії України:

1. Культурні інститути та центри:

– Український інститут: Заснований у 2017 році, цей інститут є ключовим інструментом культурної дипломатії України. Його мета – популяризація української культури та мистецтва за кордоном, розвиток культурних обмінів та міжнародних проектів.

– Українські культурні центри: Українські культурні центри за кордоном організують різноманітні заходи, такі як виставки, концерти, лекції та майстер-класи, спрямовані на просування української культури.

2. Мистецтво та кіно:

– Кінематограф: Українське кіно набуває все більшої популярності на міжнародних фестивалях. Фільми по типу «Плем'я» та «Донбас», здобули численні нагороди та привернули увагу світової громадськості до українського кінематографу.

– Музика та театральне мистецтво: Українські музиканти та театральні колективи активно беруть участь у міжнародних фестивалях та гастролях, популяризуючи українську музику та театр.

3. Література:

– Переклади української літератури і просування українських письменників;

– Міжнародні книжкові ярмарки, які сприяють налагодженню контактів з видавцями з інших країн.

4. Мова та освіта:

– Українські студії за кордоном: Підтримка українських студій та кафедр українознавства у зарубіжних університетах сприяє поширенню знань про українську культуру, історію та мову.

– Мовні курси: Організація курсів з вивчення української мови за кордоном через різні культурні та освітні інституції, такі як Інститут української мови та Інститут української філології.

5. Кулінарія: просування традиційних українських страв, таких як борщ, вареники та сало, через кулінарні фестивалі, ресторани української кухні за кордоном та кулінарні майстер-класи.

6. Співпраця з діаспорою, яка є важливим партнером у просуванні української культури за кордоном і сприяють проведенню культурних заходів та підтримують зв'язок з батьківщиною.

Під час проведення першого Міжнародного форуму культурної дипломатії у 2020 році, міністр закордонних справ Дмитро Кулеба зазначив: «Просування України у світі — це абстрактна категорія, бо насправді ми маємо просувати Україну в кожній конкретній країні, яка становить для нас інтерес, де ми хочемо нарощувати свою присутність і свій вплив. Від нас чекають нових сенсів, нових наративів, які ми будемо просувати щодо України в світі. По-друге, втілення нових яскравих проєктів, якими ми дивуємо світ і м'якою силою культури впливаємо на ставлення до України в різних країнах» [43].

3.2.1. Український інститут, його формування, функції та рекомендації від закордонних партнерів.

Концепція Українського інституту, також відомого під назвою інституту Тараса Шевченка, була покладена ще у 2015 році при підтримці Міністерстві культури України. Це було результатом тривалих дискусій щодо потреби формування вітчизняної культурної інституції, яка поширювала б її культуру на глобальному рівні. Дана ініціатива була також підкріплена нагальною потребою у протидії російській пропаганді в міжнародних масштабах під час російсько-української війни.

Під час покладення фундаменту інституту велись розмови про шляхи розповсюдження інформації про культурне життя країни. За словами директора Британської Ради Саймона Вільямса, «Україні не потрібно розповсюджувати свої народні танці чи народну музику – про неї й так усі знають, але в Україні є чудові зразки сучасної культури, якими варто ділитися».

Таку думку підтримав і Мат'є Арден, директор Французького Інституту: «Я люблю вишиванки, але, розумієте, це фольклор, а якщо є цікава сучасна українська культура, потрібно її пропагувати». Ева Фігель, директорка Польського Інституту, також порадила не обмежуватись одним жанром і не концентруватись на минулому (класичні театр, література і музика), а натомість поєднувати минуле з сучасним: «Люди змінюються і треба змінювати програму, допасовувати її до глядача» [42].

Вже на даний момент організація є профільною державною інституцією української культурної дипломатії, без якої Україна є об'єктом, а не суб'єктом міжнародних відносин.

«Важливо це обличчя формувати, зберігати і розширювати розуміння світу, що таке сьогодні українська культура, якою є наша культурна спадщина, куди ми рухаємося як сучасна політична нація, — висловився Володимир Шейко, генеральний директор Українського інституту. — Вважаємо, що культурна дипломатія є чинником національної та інформаційної безпеки України». За його словами, на початку російсько-української війни, Україна понесла великі втрати через недостатню диференційованість від РФ серед міжнародної спільноти. В контексті даного висловлювання, генеральний директор використав термін «репутаційна безпека», введений Ніколасом Каллом. Також, за його словами, ця культурна суб'єктність, що проявляється через культурний спадок, є надзвичайно важливим чинником для міжнародної підтримки українського інтересу. А сам інструмент культурної дипломатії має довготривалий ефект, який допоможе розкрити культурний та гуманітарний потенціал України за її межами.

Схожу думку висловила і Олена Зеленська, України. Під час проведення форуму «Україна30», перша леді зазначила, що культура є найбільшим за розмірами площиною для діалогу, являючись при цьому доступним простором для спілкування та взаєморозуміння. Пані Зеленська також започаткувала ініціативу із залученням україномовних гідів у музеях світу.

«Хочу щоби й інші напрями, які об'єднують Україну зі світом у витворах мистецтва, через гастролі наших виконавців та за допомогою кінострічок наших режисерів, зближували нас у глобальному культурному просторі», — резюмувала О. Зеленська. Попереду ще дуже багато роботи, наголосила вона [45].

Під час проведення відеоконференції на презентації нової книги Джозефа Ная, українською делегацією було висунуте питання відносно м'якої сили України. Тоді питання звучало лише в рамках розвитку її подальшого потенціалу і на які країни вона могла б вплинути. Колишній помічник адміністрації висловився, що Україна має насамперед просувати культурні цінності, демократію аби мати певний результат. На його думку, сила України полягає саме у її демократичності, що контрастує на фоні інших країн Східної Європи, які мають радянське минуле (РФ, Білорусь), показуючи спільні цінності з США та країнами Західної Європи [44].

До 2015 року проблемою просування чіткої стратегії України в контексті м'якої сили було її географічне розташування. Знаходячись між демократичною Європою у вигляді Європейського Союзу та фактично авторитарно-тоталітарними сусідами на Півночі та Сході, поширення своїх ідей та інтересів за рахунок культурної дипломатії мало стати медіатором для балансування у відносинах між сторонами, проте втручання у внутрішню політику та, зрештою, вторгнення Росії на територію України абсолютно визначило прозахідний вектор не лише у зовнішній політиці, але і в культурній. Порівняно з довоєнним часом, коли у своїй культурній програмі Україна намагалась підкреслити спільне історичне минуле з пострадянськими країнами, зараз культурні інституції здебільшого зосередились на просуванні сучасного мистецтва і його відокремленості від радянського та імперського спадку.

РОЗДІЛ 4

МЕТОДОЛОГІЧНО-АНАЛІТИЧНІ АНАЛІЗИ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

4.1. SWOT-аналіз культурної дипломатії як інструменту впливу на міжнародні відносини

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none">• Виступає важливим елементом м'якої сили, дозволяючи країнам впливати на міжнародну громадську думку та зміцнювати свій міжнародний імідж без застосування військової сили чи економічного тиску;• Просування культури для формування позитивного іміджу держави на міжнародній арені, що може полегшити економічні та політичні взаємини;• Розвиток культурних зв'язків через культурні обміни та заходи для просування міжкультурного діалогу та взаєморозуміння, що зміцнює міждержавні відносини;• Наявність різноманітних форм впливу,	<ul style="list-style-type: none">• Складнощі у вимірюванні безпосереднього впливу культурної дипломатії на зовнішньополітичні цілі, що ускладнює оцінку її ефективності;• Залежність від фінансування: Успіх культурних програм залежить від стабільного та достатнього фінансування, яке може бути обмежене економічними труднощами.• Культурні бар'єри: Відмінності у культурних нормах та цінностях можуть ускладнювати сприйняття та прийняття культурних ініціатив з боку іноземних аудиторій.• Політичні ризики: Політичні конфлікти та напруженість між державами можуть негативно

<p>(музика, кіно, мода, кулінарія тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Може бути адаптована до різних культурних контекстів, дозволяючи країнам ефективно взаємодіяти з різними національностями та культурами. 	<p>впливати на ефективність культурної дипломатії;</p>
<p>Можливості (Opportunities)</p>	<p>Загрози (Threats)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Глобалізація: Процеси глобалізації сприяють поширенню культурних обмінів та взаємодії між країнами, відкриваючи нові можливості для культурної дипломатії; • Технологічний розвиток: Сучасні технології та соціальні медіа дозволяють швидко та ефективно поширювати культурний контент на глобальному рівні. • Інтернаціоналізація освіти: Зростаючий інтерес до вивчення іноземних мов та культур створює сприятливі умови для реалізації культурних програм. • Співпраця з міжнародними організаціями: Партнерства з міжнародними 	<ul style="list-style-type: none"> • Культурний імперіалізм: Культурна дипломатія може бути сприйнята як нав'язування цінностей та культури однієї країни іншим, що може викликати негативну реакцію. • Політична нестабільність: Політичні кризи та конфлікти можуть знижувати ефективність культурних ініціатив та ускладнювати їх реалізацію. • Економічні кризи: Економічні труднощі можуть призвести до скорочення фінансування культурних програм, що обмежить їхній вплив. • Культурна гомогенізація: Ризик втрати культурного різноманіття внаслідок домінування популярних культурних продуктів.

<p>організаціями, такими як ЮНЕСКО, можуть підсилити вплив культурних ініціатив.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розвиток креативних індустрій: Підтримка креативних індустрій, таких як кіно, музика, мода, може сприяти посиленню культурного впливу на міжнародній арені. 	<ul style="list-style-type: none"> • Конкуренція з боку інших країн: Інші держави також активно використовують культурну дипломатію, що створює конкурентне середовище та вимагає постійного вдосконалення культурних стратегій.
--	---

Підсумовуючи, треба зазначити, що SWOT-аналіз показує, що культурна дипломатія є потужним інструментом впливу на міжнародні відносини, проте її успіх залежить від багатьох факторів, включаючи фінансування, політичну стабільність та здатність адаптуватися до культурних особливостей різних країн. Важливо враховувати як внутрішні сильні та слабкі сторони, так і зовнішні можливості та загрози для максимізації ефективності культурних ініціатив.

4.2. Аналіз спільних і відмінних аспектів культурної дипломатії між Європою та Азією

Спільні сторони	Відмінні сторони
<ul style="list-style-type: none"> • М'яка сила як основний інструмент для зміцнення свого впливу на міжнародній арені, покращення свого іміджу та зміцнення міжнародних зв'язків; 	<ul style="list-style-type: none"> • Історичний контекст та спадщина. Європейська культурна дипломатія має глибокі корені в багатовіковій історії, що включає епоху Відродження, колоніальну епоху та розвиток класичного мистецтва, Азіатська культурна дипломатія ж

<ul style="list-style-type: none"> • Підтримка національних культурних інститутів для поширення національної культури за кордоном; • Організація культурних заходів та обмінів (численні фестивалі, виставки, культурні програми та обміни студентами); • Поширення через медіа та інтернет для культурного впливу. 	<p>базується на стародавніх традиціях та культурних практиках, таких як конфуціанство, буддизм та індуїзм, які впливають на сучасну дипломатію.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Європейські країни роблять акцент на класичній культурі (мистецтві, літературі, науці та освіті), а азійські – активно просувають музику, кіно, сучасну моду та технологічні інновації; • В Європі культурна дипломатія часто підтримується на державному рівні через фінансування культурних інститутів, але також активно залучається приватний сектор та громадські організації. В Азії вона часто тісно пов'язана з державною політикою та контролем; • Європейські країни застосовують комплексний та інтегрований підходи до культурної дипломатії, що включає міжкультурний діалог, права людини та стійкий розвиток. В Азії ж часто використовують специфічні та цільові стратегії, зосереджуючись на окремих аспектах культури для досягнення конкретних результатів.
--	--

Культурна дипломатія є важливим інструментом для Європи та Азії у зміцненні міжнародних зв'язків та просуванні національних інтересів. Хоча існує багато спільних підходів, відмінності у історичному контексті, основних напрямках, ролі держави та стратегіях відображають унікальні особливості кожного регіону. Розуміння цих спільних і відмінних сторін допомагає глибше оцінити ефективність культурної дипломатії та її вплив на міжнародні відносини.

4.3. Аналіз викликів і перспектив для культурної дипломатії України

У час нестабільних геополітичних процесів Україна повинна вміти використовувати свої переваги та можливості для вирішення існуючих проблем.

Українська культурна дипломатія має гарні перспективи для свого розвитку, адже вона постійно розвивається та видозмінюється. Вони включають використання цифрових технологій, підтримку молодих талантів, розвиток міжнародного співробітництва, просування української мови та літератури, організацію міжнародних культурних заходів та розвиток кулінарної дипломатії. Ефективне використання цих можливостей може значно підвищити міжнародний імідж України, сприяти культурному обміну та зміцненню міжнародних зв'язків.

Рисунок 4.3.1. Перспективи культурної дипломатії України.

Перспектива інноваційних технологій полягає у використанні цифрових платформ для розповсюдження інформації, які також дозволяють досягати глобальної аудиторії без значних витрат. Вони забезпечують взаємодію з аудиторією в режимі реального часу, що підвищує залученість і зацікавленість. Прикладами такого способу можуть бути віртуальні екскурсії українськими музеями і історичними місцями, онлайн-концерти, виставки та літературні читання за участю українських митців. Ця сфера тісно пов'язана із перспективою підтримки молодих талантів, адже є гарною платформою для їх просування. До того ж, сама їх участь у міжнародних конкурсах, фестивалях та виставках сприяє популяризації української культури. Тому важливо створювати спеціальні гранти для їх підтримки [45].

На офіційному рівні ж потрібно розвивати міжнародне співробітництво та партнерство з організаціями по типу ЄС та ЮНЕСКО, що може забезпечити додаткове фінансування та ресурси для спільних проєктів, реалізація яких може посприяти налагодженню міжкультурних зв'язків. Прикладом є вже

існуюча програма «Креативна Європа» для фінансування культурних проєктів, а також спільна з іншими країнами організація спільних фестивалів та культурних заходів.

Не дивлячись на всі можливості для покращення іміджу України на міжнародній арені, все ще актуальними залишаються ряд викликів, які можуть завадити або сповільнити прогрес.

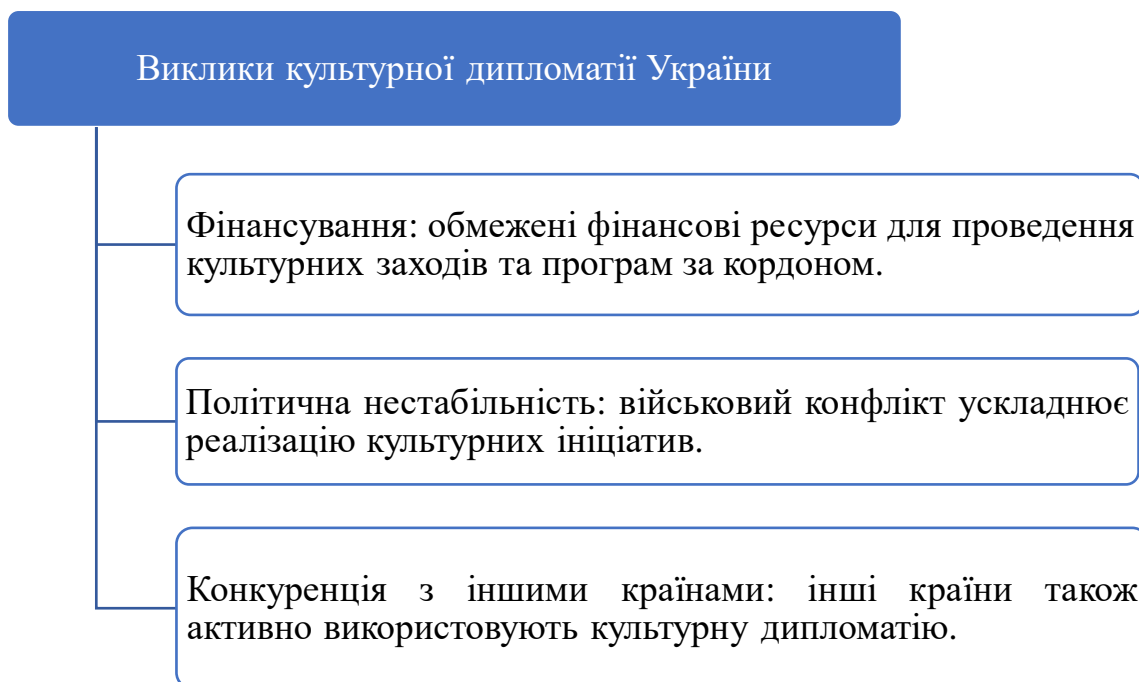

Рисунок 4.3.2. Виклики для культурної дипломатії України.

По-перше, культурна дипломатія потребує значних фінансових ресурсів для організації заходів, підтримки культурних інститутів та реалізації міжнародних проєктів, а недостатнє фінансування може обмежити їх масштаб і частоту, знизивши їх якість та ефективність. До того ж, зменшується можливість організувати великі міжнародні культурні події та підтримувати українські культурні інститути закордоном.

По-друге, військове протистояння з РФ вже впливає на політичну стабільність всередині країни, ускладнюючи співпрацю з міжнародними партнерами і знижуючи тим самим їх інтерес з міркувань безпеки. А самі

воєнні дії переймають на себе ресурси та увагу міжнародної аудиторії від культурних проєктів. Ускладнює ситуацію також брак інституційної підтримки, адже кількість організацій, які б могли ефективно координувати культурні ініціативи є недостатньою. Це може призвести до фрагментації зусиль та неефективного використання ресурсів, а також знизити їхній вплив та досягнення поставлених цілей через слабку координацію.

Конкуренція на міжнародній арені загалом є розповсюдженою проблемою для багатьох країн, адже кожна з них активно розвиває власну культурну дипломатію, створюючи тим самим конкурентне середовище. У поєднанні з попередніми факторами, це збільшує вірогідність зіткнення з труднощами у приверненні уваги до своїх культурних проєктів та заходів, адже змагаючись за увагу міжнародної аудиторії, необхідні інноваційні та ефективні підходи.

В даній ситуації незнання або негативні стереотипи щодо України можуть ускладнити сприйняття української культури за кордоном, нівелюючи вплив культурних ініціатив. Для запобігання такого типу проблем необхідно виконувати додаткові зусилля з покращення іміджу, проте тут стає на заваді інша проблема – обмеженість кадрових ресурсів або брак кваліфікації, що значно знижує їх ефективність. Важливо інвестувати у підготовку та навчання своїх спеціалістів, аби не створювати складнощі в комунікації та координації.

Висновки

Розібравши всі виклики та перспективи культурної дипломатії України, можна побачити, що держава досі стикається з низкою таких серйозних викликів, як обмежене фінансування, політична нестабільність, брак інституційної підтримки, культурні бар'єри та конкуренція на міжнародній арені. Для подолання цих викликів необхідно забезпечити належне фінансування, посилити інституційну підтримку, розвивати кадровий потенціал та налагоджувати ефективну координацію між різними відомствами та організаціями. Це дозволить підвищити ефективність культурної дипломатії та сприяти зміцненню позитивного іміджу України на міжнародній арені.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження теми культурної дипломатії були поставлені мета та ряд завдань для її досягнення. По-перше, досліджувалась методологічна та теоретична складова, що включає визначення поняття та характеристики культурної дипломатії як явища. Потім було розібрано які методи та інструменти використовуються у її діяльності, а також зазначено сам процес формування та поширення у світовій практиці.

По-друге, наводились приклади сучасного застосування державами культурної дипломатії та її інструментів з характеристикою, основними напрямками та загальною стратегією просування. Так, як на даний момент найактивніше культурну дипломатію застосовують країни Азії, то для дослідження було обрано три основні лідери регіону – Південну Корею, Китай та Японію. Приклад цих трьох країн показав як можна вдало використовувати не лише спадщину минулого, але й створювати і поширювати нові течії для просування цінностей своєї країни. Треба зазначити, що не дивлячись на близьке одна до одної географічне розташування держав, їх шляхи використання «м'якої сили» все ж відрізняються в залежності від ідеології та загальної зовнішньої політики уряду.

По-третє, для протиставлення країнам Азії було детально розібрано як загальну культурну політику західноєвропейських держав, так і відповідні процеси в Україні. В процесі дослідження даної тематики розбирались актуальні та потенційно можливі стратегії розвитку напряму м'якої сили, використовуючи поради та настанови від вже досвідчених партнерів із Західної Європи.

Заключною частиною даної кваліфікаційної роботи стало проведення методологічно-аналітичних аналізів для повного розуміння важливості та потужності впливу культурної дипломатії та її інструментів. Для цього було здійснено три аналізи: 1) загальний SWOT-аналіз явища культурної дипломатії, її впливу на міжнародні відносини. Результати показали, що не

дивлячись на всі слабкі сторони та загрози, сильні сторони та можливості переважають та їх ефективність вартує подолання існуючих труднощів.

Також на основі викладеного в попередніх розділах матеріалу, було додано аналіз спільних та відмінних сторін у веденні культурної дипломатії Європи та Азії і виявилось, що азійська стратегія досить сильно відрізняється від європейської, роблячи акцент на просуванні національної кухні та поп-культури, залучаючи цим іноземців, що позитивно впливає на сферу туризму та економіку країн. В порівнянні з Азією, Європа концентрується на просуванні своєї класичної культури, яка збагачувалась протягом історії.

Врешті-решт, було сформовано аналіз викликів та перспектив культурної дипломатії України. Не дивлячись на перевагу викликів над перспективами, ситуація може змінитись на краще у разі зміни системи менеджменту відносно питань м'якої сили, яка на даний момент є досить слабкою та невпорядкованою. За умови вирішення цієї основної проблеми, стане простіше нівелювати інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валентина Клименко, спеціально для УП. Культура за сприяння Програми ЄС-Східного партнерства «Культура і креативність». Культурна дипломатія: елегантний тандем мистецтва і політики. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/04/15/211092/> (дата звернення: 02.05.2024).
2. Віннікова Н. А., Побочий І. А., Денисенко І. Д., Осьодло В. І. Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс: монографія/ за ред. В.А. Кротюка. Харків: Факт, 2021. 592 с.
3. Джозеф Най: Якщо у сусідів України різне бачення політики, досить важко підібрати шлях, який зацікавить всіх. <https://glavcom.ua/publications/113741-dzhozef-naj-jakshcho-u-susidiv-ukrajini-rizne-bachennja-politiki-dosit-vazhko-pidibrati-shljah-jakij-zatsikavit-vsih.html> (дата звернення: 02.05.2024).
4. Дікарев О.І., Костиця І.О., Ластовський В.В., Лікарчук Д.С., Міщенко А.Б., Наконечний В.М., Ревенко А.Д., Семчинський К.В., Шевель І.П. Міжнародні відносини: соціокультурний вимір ХХІ ст.: монографія/ за ред. І.О. Костиця. Київ: КНУКіМ. 2024. 248 с.
5. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки: Наказ МЗС від 24.03.2021. URL: chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf (дата звернення: 02.05.2024).
6. Ірина Паніна, Дар'я Рибак. Культурна дипломатія у стратегії національного брендингу України/ І. Паніна, Д. Рибак// Геополітика України: історія і сучасність, №1(26), 2021. URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/241615> (дата звернення: 02.05.2024).

7. Леся Дорош, Мирослава Яблонська. «М'яка» сила Китаю: оцінка ефективності та реакція на сучасні виклики». Національний університет «Львівська політехніка». Vol. 7, No. 2, 2021. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25298/stattyadorosh2227_1.pdf (дата звернення: 24.04.2024).

8. Майстренко А.В. Інноваційні підходи до культурної дипломатії в епоху глобалізації. *Політ. Сучасні проблеми науки. Міжнародні відносини: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, Київ, Національний авіаційний університет, 02-05 квітня 2024 року*. С. 363–365.

9. Майстренко А. В. Культурна дипломатія як інструмент м'якої сили. *Суспільно-політичні трансформації у XXI столітті: локальні, національні та глобальні контексти: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, Київ, Маріупольський державний університет, 18 квітня 2024 року*. С. 134–136.

10. «М'яка сила»: голова МЗС розповів, в яких країнах передусім планує працювати Український інститут». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/newskuleba-stratehiia-urkaiinskoho-instytutu/30758662.html> (дата звернення: 02.05.2024).

11. Надія Сміян. Культурна дипломатія. Тему культурної дипломатії обговорювали під час третього дня Всеукраїнського форуму «Україна-30», присвяченого іміджу нашої країни.. URL: <http://www.golos.com.ua/article/349426> (дата звернення: 02.05.2024).

12. Ольга Жмура. «М'яка сила» як інструмент зовнішньої політики Франції». Збірник матеріалів III Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених, Секція 3. «М'яка сила» та сучасна публічна дипломатія, 2021. URL: <https://jts.donnu.edu.ua/article/view/10902> (дата звернення: 01.05.2024).

13. Про культуру: Закон України №2778–VI. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Розділ VIII. Міжкультурні зв'язки, Стаття 36. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2778vi-12448> (дата звернення: 04.05.2024).
14. Про приєднання до Конвенції від 06.03.2008: Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. Закон №132-VI (132-17). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69 (дата звернення: 04.05.2024).
15. С. С. Бульбенюк. «Геополітичні й гео економічні амбіції та «м'яка сила» Китаю: зауваги до дискурсу про особливості просування й утвердження». Китаєзнавчі дослідження (2), 2022. URL: <https://chinese-studies.com.ua/index.php/journal/article/view/206> (дата звернення: 25.04.2024).
16. Святковська Ю. Ю. «М'яка сила» як інструмент зовнішньої політики держави. URL: <file:///C:/Users/demyd/Downloads/199792-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-446276-1-10-20200330.pdf> (дата звернення: 11.03.2024).
17. Соломенна Т.В. Міжкультурна комунікація в Європейському Союзі: Методичні рекомендації / Т.В. Соломенна. Чернігів : Вид-во НУ «ЧК» ім. Т.Г. Шевченка, 2020. 36 Alexander Vuving. «How Soft Power Works». Asia-Pacific Center for Security Studies, 2009. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1466220 (дата звернення: 03.05.2024).
18. Українська дипломатична енциклопедія: у 2-х т. / редкол. Л.В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. С. 380–381.
19. Шостак К. ««М'яка сила» і сучасна публічна дипломатія»: Збірник матеріалів V міжнародної наукової конференції студентів і молодих вчених, Київ, Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 4 травня 2023 року. С.173-175.

20. Becard, Danielly Silva, and Paulo Menechelli Filho. «Chinese Cultural Diplomacy: Instruments in China's Strategy for International Insertion in the 21st Century». *Revista Brasileira de Política Internacional* 62, no. 1 (2019). <https://doi.org/10.1590/0034-7329201900105> (дата звернення: 19.04.2024).
21. Chow, Kat. «How the South Korean Government Made K-Pop a Thing». WNYC. NPR, April 16, 2015. <https://www.wnyc.org/story/nickelodeon-sitcom-make-it-pop-highlights-impact-of-korean-pop-music/> (дата звернення: 16.04.2024).
22. «Cultural Diplomacy». Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2017. URL: <https://www.mofa.go.jp/p> (дата звернення: 21.04.2024).
23. Cummings, Milton C. Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey. Article. June 26, 2009. 15 pages. URL: <https://www.americansforthearts.org/by-program/reports-and-data/legislation-policy/naappd/cultural-diplomacy-and-the-united-states-government-a-survey> (дата звернення: 02.02.2024).
24. David Clarke. Cultural diplomacy. *Oxford Research Encyclopedias: International Studies*, Oxford University Press, 2020. URL: <https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/133791/> (дата звернення: 12.02.2024).
25. Elfving-Hwang, Joanna. «South Korean Cultural Diplomacy and Brokering 'K-Culture' Outside Asia». *Korean Histories* 4, no. 1 (2013): 14–26. URL: https://www.researchgate.net/publication/299978296_South_Korean_Cultural_Diplomacy_and_Brokering_'K-Culture'_outside_Asia (дата звернення: 15.04.2024).
26. Elizabeth Schere. Soft Power - The Underestimated Strategy for Global Influence. *Fletcher F. World Aff.* 41, 2021. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/forwa45&div=20&id=&page=> (дата звернення: 14.04.2024).
27. European Commission. International cultural relations. The EU's external strategy for culture. URL: <https://culture.ec.europa.eu/policies/international-cultural->

[relations#:~:text=An%20EU%20Cultural%20Diplomacy%20Platform,training%20programmes%20for%20cultural%20leadership](#) (дата звернення: 29.04.2024).

28. European Commission. Joint communication to the European Parliament and the Council towards an EU strategy for international cultural relations, 2016.

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN> (дата звернення: 29.04.2024).

29. European Commission. Cultural Relations in the Republic of Korea: European Expert Network on Culture and Audiovisual (EENCA). URL:

https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/policy/international-cooperation/documents/country-reports/south-korea_en.pdf (дата звернення: 15.04.2024).

30. European Union External Action. Culture – Implementing EU international cultural relations. The Diplomatic service of European Union, 2021.

URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/culture-%E2%80%93-implementing-eu-international-cultural-relations_en (дата звернення: 30.04.2024).

31. Geon Lee. «A theory of soft power and Korea's soft power strategy». Korean Journal of Defense Analysis, 2009 (p. 205-2018). URL:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270902913962> (дата звернення: 14.04.2024).

32. Gil, Dr. Jeffrey. «The Fall of Confucius Institutes and Confucius Classrooms? An Analysis of Closures and Future Directions». Melbourne Asia Review, 2023. URL:

<https://www.melbourneasiareview.edu.au/the-fall-of-confucius-institutes-and-confucius-classrooms-an-analysis-of-closures-and-future-directions/> (дата звернення: 23.04.2024).

33. Gunjoo Jang, Won K. Paik. Korean Wave as Tool for Korea's New Cultural Diplomacy. Department of Political Science and Diplomacy, Hankuk University of Foreign Studies. Seoul, Korea, 2012. URL:

<https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=22229> (дата звернення: 15.04.2024).

34. Hu, Jane. «When Hollywood Met China». The New Yorker, September 12, 2022. <https://www.newyorker.com/books/under-review/when-hollywood-met-china> (дата звернення: 22.04.2024).
35. Institute for Cultural Diplomacy. Historical Acts of Cultural Diplomacy. URL: https://www.culturaldiplomacy.org/academy/index.php?en_historical-acts-of-cd (дата звернення: 05.03.2024).
36. Jang, Gunjoo, and Won K. Paik. «Korean Wave as Tool for Korea's New Cultural Diplomacy». Advances in Applied Sociology 02, no. 03 (2012): 196–202. <https://doi.org/10.4236/aasoci.2012.23026> (дата звернення: 14.04.2024).
37. «Japan's Cultural Diplomacy». USC Center on Public Diplomacy, 2023. URL: https://uscpublicdiplomacy.org/pdin_monitor_article/japan%E2%80%99s-cultural-diplomacy (дата звернення: 29.04.2024).
38. Jasmine Proctor. «Labour of Love: Fan Labour, BTS, and South Korean Soft Power». Asia Marketing Journal: Vol. 22 : Iss. 4 , Article 5, 2021. URL: <https://amj.kma.re.kr/journal/vol22/iss4/5/> (дата звернення: 15.04.2024).
39. Jian Li, Eryong Xue. ««The rising soft power»: An educational foreign exchange and cooperation policy conceptual framework in China». Educational Philosophy and Theory: Volume 55, Issue 12, 2023. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00131857.2022.2060814> (дата звернення: 24.04.2024).
40. John Brown. «Arts Diplomacy. The Neglected Aspect of Cultural Diplomacy». Routledge Handbook of Public diplomacy. Routledge, 2nd edition, 2020. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780429465543-11/arts-diplomacy-john-brown> (дата звернення: 20.03.2024).
41. Kanozia, Rubal, and Garima Ganghariya. «More Than K-Pop Fans: BTS Fandom and Activism Amid Covid-19 Outbreak». Media Asia 48, no. 4 (2021): 338–45. <https://doi.org/10.1080/01296612.2021.1944542> (дата звернення: 15.04.2024).

42. Kim Tae Young, Jin Dal Young. Cultural Policy in the Korean Wave: An Analysis of Cultural Diplomacy Embedded in Presidential Speeches, 2016. URL: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/5128> (дата звернення: 14.04.2024).
43. Li Mingjiang. «China Debates Soft Power». The Chinese Journal of International Politics, Volume 2, Issue 2, 2008 (p. 287–308). URL: <https://academic.oup.com/cjip/article-abstract/2/2/287/377040?redirectedFrom=fulltext> (дата звернення: 24.04.2024).
44. Liping Tang. Othering as mediated soft-power practice: Chinese diplomatic communication of discourse about China-US trade war through the British press. Discourse, Context & Media, Volume 51, 2023. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2211695823000028> (дата звернення: 25.04.2024).
45. Liu, Xin. «China's Cultural Diplomacy: A Great Leap Outward?». 1st Edition. Routledge, 2019. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780429320293/china-cultural-diplomacy-xin-liu> (дата звернення: 24.04.2024).
46. Liu, Zuokui, Đorđević, Branislav. «The Connectivity Cooperation Between China and Europe: A Multi-Dimensional Analysis». 1st Edition. Routledge, 2022. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.4324/b22839/connectivity-cooperation-china-europe-liu-zuokui-branislav-%C4%91or%C4%91evi%C4%87?refId=76bc4664-9280-44f7-ae1f-15e9ad7a97ef&context=ubx> (дата звернення: 25.04.2024).
47. M. N. And H. A. Mizra, M. Q. Nizamani. «Evaluating China's Soft Power Discourse: Assumptions, Strategies, and Objectives». Global Strategic & Security Studies Review, vol. 5, no. 4, 40-50, 2020. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3827779 (дата звернення: 24.04.2024).
48. Maria Repnikova. Rethinking China's Soft Power: «Pragmatic Enticement» of Confucius Institutes in Ethiopia. Cambridge University Press: The

China Quarterly, Volume 250, June 2022, pp. 440 – 463. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/china-quarterly/article/rethinking-chinas-soft-power-pragmatic-enticement-of-confucius-institutes-in-ethiopia/1084D31B052ADAF42A73D9D3B00B7A0C> (дата звернення: 25.04.2024).

49. Martín, Marcos Centeno. «Introduction: The Misleading Discovery of Japanese National Cinema». Arts 7, no. 4 (2018): 87. <https://doi.org/10.3390/arts7040087> (дата звернення: 29.04.2024).

50. McClory J. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power. USC Center on Public Diplomacy. Portland, 2019. 13-36 p. URL: <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf> (дата звернення: 18.02.2024).

51. Mengying Jiang. «Translation as cultural diplomacy: a Chinese perspective». International Journal of Cultural Policy, 2021. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10286632.2021.1872554> (дата звернення: 24.04.2024).

52. Minsung Kim. «The Growth of South Korean Soft Power and Its Geopolitical Implications». Journal of Indo-Pacific affairs, 2022. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://media.defense.gov/2022/Nov/08/2003110744/-1/-1/1/JIPA%20-%20MINSUNG%20KIM%202022.PDF> (дата звернення: 15.04.2024).

53. Mirshahi Raha. Hallyu: How South Korean Cultural Diplomacy Shapes the Nation Brand. University of Ottawa, 2021. 43-52 p. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ruor.uottawa.ca/server/api/core/bitstreams/f07c4a0c-2169-444e-9ec5-d403d383488b/content> (дата звернення: 15.04.2024).

54. Mize, Yao Yao. «Rise of Cultural Diplomacy in East Asia». Frederick S. Pardee School of Global Studies. The Pardee Atlas Journal of Global Affairs. URL: <https://sites.bu.edu/pardeeatlas/advancing-human-progress-initiative/rise-of-cultural-diplomacy-in-east-asia/> (дата звернення: 14.04.2024).

55. Mohamad Zreik. «Chinese Soft Power. A Case Study of Panda Diplomacy». Centre of European Dialogue and Cultural Diplomacy: Journal of Global Politics and Current Diplomacy, Issue 1 (p.19-37), 2022.
56. Natalia Grincheva. «Cultural diplomacy under the «digital lockdown»: pandemic challenges and opportunities in museum diplomacy». Place Branding and Public Diplomacy, 2022. URL: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41254-021-00237-z> (дата звернення: 11.03.2024).
57. Natalia Grincheva. «The past and future of cultural diplomacy». International Journal of Cultural Policy, 2024 (p. 172-191). URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10286632.2023.2183949> (дата звернення: 12.03.2024).
58. Nye, Joseph S. «Soft Power: The Evolution of a Concept». Journal of Political Power 14, no. 1 (2021): 196–208. <https://doi.org/10.1080/2158379x.2021.1879572> (дата звернення: 11.03.2024).
59. Palit, Parama Sinha. «China’s Cultural Diplomacy: Historical Origin, Modern Methods and Strategic Outcomes». China Research Center, January 14, 2014. https://www.chinacenter.net/2014/china_currents/12-2/chinas-cultural-diplomacy-historical-origin-modern-methods-and-strategic-outcomes/ (дата звернення: 23.04.2024).
60. Park, Sang Mi. «The Paradox of Postcolonial Korean Nationalism: State-Sponsored Cultural Policy in South Korea, 1965–Present». Journal of Korean Studies 15, no. 1 (2010): 67–93. <https://doi.org/10.1215/07311613-15-1-67> (дата звернення: 15.04.2024).
61. Peter S Henne. «What We Talk About When We Talk About Soft Power». International Studies Perspectives, Volume 23, Issue 1(p. 94–111), 2022. URL: <https://academic.oup.com/isp/article-abstract/23/1/94/6291872?login=false> (дата звернення: 20.02.2024).
62. Prime Minister of Japan and His Cabinet. Urban Renaissance Headquarters. Establishing Japan as a «Peaceful Nation of Cultural Exchange».

URL: https://japan.kantei.go.jp/policy/bunka/050711bunka_e.html (дата звернення: 30.04.2024).

63. Richter, Jiagu. «Chinese Cultural Diplomacy and BRI. View from the Establishment of China Cultural Centers». Routledge, 2022. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/b22839-10/chinese-cultural-diplomacy-bri-jiagu-richter?refId=02acc1c0-aed5-4f10-8260-0c92e89eb421> (дата звернення: 25.04.2024).

64. Roie Yellinek. Chinese Soft-Power in the Arab world – China’s Confucius Institutes as a central tool of influence. Comparative Strategy, Volume 39, Issue 6 (p. 517-534), 2020. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01495933.2020.1826843> (дата звернення: 24.04.2024).

65. Seow Ting Lee. «Film as cultural diplomacy: South Korea’s nation branding through Parasite». Place Branding and Public Diplomacy, 2021. URL: <https://link.springer.com/article/10.1057/s41254-020-00192-1> (дата звернення: 14.04.2024).

66. Seung-hyun, Song. «What Should, or Can, the Culture Ministry’s New Hallyu Department Do?» The Korea Herald, June 8, 2020. <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20200531000127> (дата звернення: 16.04.2024).

67. Stephanie Christine Winkler. Conceptual Politics in Practice: How Soft Power Changed the World: monograph. Stockholm: Department of Economic History and International Relations, Stockholm University, 2020, p. 288. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1484025&dswid=-3871> (дата звернення: 21.03.2024).

68. Steven B. Rothman. «Revising the soft power concept: what are the means and mechanisms of soft power?». Revising the soft power concept: what are the means and mechanisms of soft power? Journal of Political Power, 2011 (p. 49-64). URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/2158379X.2011.556346> (дата звернення: 22.02.2024).

69. Sun, S.-C. Confucius Institutes: China's Cultural Soft Power Strategy. *Journal of Culture and Values in Education*, 6(1), 52-68, 2023. URL: <https://cultureandvalues.org/index.php/JCV/article/view/212> (дата звернення: 25.04.2024).

70. The Council of the European Union. Council conclusions on an EU strategic approach to international cultural relations and a framework for action. *Official Journal of the European Union*, 2019. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XG0607\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019XG0607(01)) (дата звернення: 02.05.2024).

71. The Council of the European Union. Council resolution on the EU work plan for culture 2023–2026. *Official Journal of the European Union*, 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022G1207%2801%29&qid=1671635488811> (дата звернення: 02.05.2024).

72. The Ukrainians. Культурна дипломатія в часи невизначеності: як відбувся Міжнародний форум культурної дипломатії. Чому культура — значно більше, ніж просто інструмент національної безпеки, 2020. URL: <https://theukrainians.org/kulturna-dyplomatiia/> (дата звернення: 04.05.2024).

73. Vadlamannati, Krishna Chaitanya, and Yoo Sun Jung. «The Political Economy of Vaccine Distribution and China's Belt and Road Initiative». *Business and Politics* 25, no. 1 (2023): 67–88. <https://doi.org/10.1017/bap.2022.26> (дата звернення: 24.04.2024).

74. Waller M. J. Cultural Diplomacy, Political Influence, and Integrated Strategy, in *Strategic Influence: Public Diplomacy, Counterpropaganda, and Political Warfare*. Washington, DC: Crossbow Press, 2009. 74–99 p. URL: https://books.google.de/books?hl=ru&lr=&id=IfBCAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA15&dq=74.%09Waller+M.+J.+Cultural+Diplomacy,+Political+Influence,+and+Integrated+Strategy,+in+Strategic+Influence:+Public+Diplomacy,+Counterpropaganda,+and+Political+Warfare.+&ots=NU_b-ZFoVz&sig=b6RoBxPCKobqCO2N7umBZBV6Kqs&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 21.03.2024).

75. Wang, Minglei. «Can Chinese Cultural Diplomacy Be Done Without Controversy? The Case of China Cultural Centres». Melbourne Asia Review, 2023. URL: <https://www.melbourneasiareview.edu.au/can-chinese-cultural-diplomacy-be-done-without-controversy-the-case-of-china-cultural-centres/> (дата звернення: 25.04.2024).
76. Winter, Tim. «One Belt, One Road, One Heritage: Cultural Diplomacy and the Silk Road. The Cultural Aspects of the Belt and Road Could Forever Reshape Regional Politics and Security». The Diplomat, 2016. URL: <https://thediplomat.com/2016/03/one-belt-one-road-one-heritage-cultural-diplomacy-and-the-silk-road/> (дата звернення: 24.04.2024).
77. Zeynep E. The Power of Cultural Diplomacy: The Case of South Korea and the UK. URL: <https://www.ankasam.org/the-power-of-cultural-diplomacy-the-case-of-south-korea-and-the-uk/?lang=en> (дата звернення: 15.04.2024).
78. Zhang, Xiaoling, Guo, Zhenzhi. «The Effectiveness of Chinese Cultural Centres in China's Public Diplomacy». Routledge, 2017. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315619668-12/effectiveness-chinese-cultural-centres-china-public-diplomacy-xiaoling-zhang-zhenzhi-guo> (дата звернення: 25.04.2024).